„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 20. У Новоме Саду у среду 17. фебруара 1871. Год. VI.

У НОВОМ САДУ 16. фебруара.

О погодби између Париза и Верзаља, о томе, шта Немци ишту а Французи дају; још и данас могли би само нагађања навести, али пошто није далеко време, када ће се доћи на чисто са тим, какву ће накнаду победилац од Француске да узме, то прелазимо на овоме месту све гласове о условима за мир, него ћемо да наведемо само, да ће мира бити, били услови ови или они. Сам „Журнал Бордо“ изјављује без икаква околишења, да се може држати, да је мир већ потписан, јер је питање о територији решено повољније по Француску, а народна част је при том сасвим сачувана, још је само остало да се реши питање о накнади штете. И „Тајмс“ енглески има једну депешу из Верзаља, у којој се то исто потврђује.

Друго је питање, које је по Француску тако исто важно, као питање о миру то, каква ће форма владавине бити онда, када се мир утврди? За сада остаје република на миру. Многе државе, међу којима је и Русија већ су је признале, а и народ француски за сада не мисли на крунисане главе. Сведочба је томе то, што су принцевима орлеанским и родбини Бонапартиној, који су изабрани у народну скупштину, саветовали њихови пријатељи, да недолазе у скупштину.

По томе, што је Греви за председника скупштинског изабран, може се већ напред рећи, да је већина за републику, али и за мир. Греви је пред избор свој издао програм у коме стоји и ово: „Са непријатељем мир уговорити или овај страшни рат продужити, Француској конштитуцију дати, то су велики задатци, који скупштину чекају. Рат. Они, који су га видили, знају, шта о њему треба мислити. Ви ћете изјавити, да Француска ако мора у свима околностима своју част чувати, не сме опет допустити, да се земља узалуд упропашћује.“ Даље вели: „Ја сам био навек републиканац; јесам то и данас и остаћу до смрти. Република, мир, освета у згодно време то је мој програм“.

У Француској има једна странка, која хоће, упркос Немачкој, само да јој неда ни педаљ земље, да се Француска преда американској влади у Вашингтону, а дотле, док Америка неби присвојила Француску да се ова туче до зуба.

У Шпанији надају се новом покрету. Серано који је са Примом довео садањег краља у Шпанију, затворен је, незна се за што, али се држи, да јо каква завера. Брзо су се наситили краља.

У Бечу, у круговима парламентским држе већ да је нови кабинет за путом. То се приписује томе, како је ново министарство у рајхсрату примљено, где је већина против њега. „Пештански Лојд“ вели, да је ново министарство већ тиме, дошло међу „покојне“, што је министар Хохенварт рекао у својој беседи, коју је говорио кад се претставио рајхсрату, да ће се он задовољити „са поверењем и суделовањем рајхсрата“, јер докле је данашњег рајхсрата никад се неће извршити измирење са Славени, а то је и Хохенварт у свој програм узео, па кад види, да рајхсрат не попушта, попустиће он. Да ово попуштање није далеко, хоће многи да изведу из тога, што се по Бечу проносе гласови, да ће Шмерлинг бити председник нова министарства.

На истоку такође се промени надају. Црна Гора тога ради удвојава своју војску за земаљску обрану.

Из Србије стижу гласови, да ће се народна скупштина већ у почетку априла сазвати. О томе, шта ће та скупштина радити, нису ни сами ти гласови на чисто. Једни веле, да Блазнавац хоће да докаже, да он не мисли на престо српски тиме, што ће дати, да скупштина прогласи младога кнеза за пунољетна, други опет држе, да на скупштини неће ни бити разговора ни о пунољетству младога кнеза ни о каквом важнијем питању спољашњем, него се само хоће да доврши унутарње конштитуирање, чему још треба много помоћи од законодавства, трећи опет веле, да ће се скупштина сазвати за то, што влада мисли, да јуначки на крај истера започети посао о сједињењу Босне и Херцеговине са Србијом, па неће да узме на се сву одговорност ако до рата дође. Ми овоме последњем гласу најмање верујемо, јер судећи по листовима владиним, данашња влада у Београду хоће страном свету да докаже, да Србија не може опстати без Босне и Херцеговине, али не вели ништа, шта ће радити онда, ако страни свет томе не верује или се свему невешт чини. Тако један од тих листова, пише, да истина не може рећи, да је питање о Босни толико дозрело, да ће се одмах решити, али је питање о уједињењу српства јако напредовало, а то доказује тиме, што влада београдска хоће Европи ту голу истину да каже, да је босанско питање, питање о животу Србије, о животу читава народа, па одмах се јамачно по налогу вишем у „Вандереру“ пише, да су већ многе силе у последње доба увериле се о томе, да Србија има права искати себи Босну и Херцеговину, не само по начелу народности, које је тако славно победило у овоме страшноме рату, него да дужност према своме рођеном опстанку категорично налаже, да то и учини“. Али како мисли Србија добити те земље? Тако, да најпре увери порту, да ће по њу бити најбоље, ако се све земље сједине са Србијом и дописник из Београда у „Вандереру“ нада се, да ће Турска бити толико паметна, да то увиди, јер ослањајући се на снажну и велику Србију, која свога интереса ради мора желити, да се одржи интегритет Турске, биће Турска кадра одупрети се навали с поља и држати ред у нутри“.

Дакле да Бугари, Грци, Романи и т. д. даље остану под Турском и да јој Србија још у помоћи буде, ако се ови на њу дигну. То је она иста себичњака политика коју је терао кнез Лазар, који је угљављивао пријатељство са Турчином и пуштао да Турчин све куће около његове запали, само да у његову не дира као да паликућа има толико поштења, да што обећа и изврши.

Питање о оделењу митрополије Бугарске од патријаршије цариградске дошло је дотле, да је влада Турска то оделење ферманом изрекла чега ради је патријарх цариградски дао оставку. Ово је можда и повод гласовима, да митрополит и влада из Србије ишту, да Босна и Херцеговина потпадне под његову митрополију.

МИНИСТАРСТВО ХОХЕНВАРТОВО.

Ни једна држава не болује толико од чести министарски криза, као Аустрија; та је болест у њојзи постала трајном. Од како је Бах отиснуо државу у понор свестраног банкротства, од тога доба па до сад непрестано се та држава котрља на томе путу хрлећи своме циљу, тоталној пропасти. Спољни знаци те скоре катастрофе исказују се у непрестаним кризама сваке аустријске владе.

Како су пролазиле владе аустријске једна за другом од пада Баховог, како је прошао Белкреди, Шмерлинг, Гискра-Херпст и најпосле Потоцки то смо сви видили. Ни једна од тих влада, не само да није могла зауставити државу у том њенем котрљању, него ју је свака од њих још даље потисла. После пада сваког од тих министарства млого је горе стајало са државом, него што је то при ступању на владу таког појединог министарства било.

Да разгледамо само површно, бивше министарство Потоцково.

Кад се видило, да „уставоверни“ Немци Гискра-Херпст, нису више у стању руковати крманом државе, предат је исти у руке грофу Потоцком. Овога беше задаћа да измири Чехе са уставом кога су створили уставоверни Немци аустријски мимо Чеха, и да задовољи Пољаке галичке, који условише пристајање на устав уз признање њихове резолуције од стране владе бечке. Но Потоцки не беше човек, да изведе ту своју задаћу. Покушај измирења са Чесима остаде празан покушај, јер Чеси не хтедоше ни јоте одпустити од своје декларације, ни пружити руку грофу Потоцком у помоћ да им овај натакне на врат јарам декембарског устава. Одмах наступи криза Потоцковог кабинета чим се видило, да му труд неће никаква успеха донети и та се криза одмах на неколико недеља после ступања његова на владу, појавила, и протезала се с дана у дан све до краткот времена.

Сасвим се изненадише сви политични кругови наименовањем министарства Хохенвартовог, које се створи преко ноћ и стаде на место Потоцково. Већ сама та „изненада“ даде повода, те се поче мирисати реакција, па које страх од реакције, које што се мимо парламента наименова „званичничко министарство“ чим се да богме даде садањем рајхсрату највећа сведочба сиромаштва и вотум неповерења од стране круне, — изазва у једаред у свима таборима непријатељски расположај према тој новој влади. „Уставоверци“ аустријски одпочеше непријатељство с најжешћим нападајима на нову владу, јер се побојаше за свој устав који им осигураваше господарство у држави над осталим народима државе. Бојазан им је још удвостручавало то, што у томе министарству видише и два члана од народности својих најжешћих непријатеља Чеха. На имена „Хабјетинек и Јиречек“ одпочеше сипати свој јед, мислећи ваљда, да ће с тим одбити превагу славенског елемента, који у аустријској држави мора добити свога природног места. Ова пак два имена учинише им се, да су весници наступања славенског доба у држави.

Државоправна опозиција ческа као и остали Славени с резервом стадоше пред ово министарство. Већ програм с којим исто изиђе пред народе у држави не беше у стању побудити у овима ни зрачка какве наде. Хохенвартово министарство изиђе на среду с тим, „да ће још једном покушати измирење, па ће онда, ако не успе, са свом силом прибавити закону признања.“ Казало је дакле, да ће радити са државном опозицном оно, што се од почетка борбе с њоме радило, т. ј. силу ће употребити кад их не може да задовољи. Наравно да није опозиција славенска могла другчије дочекати ново министарство него с резервом, чекајући да се на делу види, шта та влада хоће. Прва, приправна дела те владе већ су у напред показала да се славенска опозиција нема чему радовати, јер сазивање рајхсрата, накнадни избори у господски дом и наименовање Шмерлинга за председника нису радосни знаци за опозицију славенску.

Међу тим из тога се још није на извесно дало закључити куд влада управо смера, или боље, шта мисли предузети да ради, да државу постави што но реч на здраву ногу. Тек из говора министра-председника, грофа Хохенварта у господском дому даје се извести шта влада намерава. Тај говор је онај исти програм ког је министарство при ступању своме на владу обнародовало само је сад млого јаснији, потпунији и разумљивији. Ово министарство на уста свога председника вели да хоће: да на основу постојећег устава учврсти давножељени унутарњи мир и благостање. Ради задовољења влада ће радо пристати на промену оних установа које автономију појединих земаља јако тиште, наравно на основу постојећег устава и у толико колико то захтевају интереси целине државне. За то ће влада у двоструком правцу прихватити иницијативу у рајхсрату и то у правцу административном и легислативном. У првом погледу допустиће иницијативу саборима земаљским и у оним стварма које иначе спадају у делокруг самог рајхсрата, како би им се дала прилика да прибаве ваљаност својим посебним и шпецијалним потребама, но које с друге стране дају право рајхсрату да овај пресуди како се ти интереси слажу са укупношћу интереса државне целине и онда да одлучи. У погледу административном наумила је влада поднети предлоге који иду на то, да управни организам добије уставнији вид, да народ више има уплива у администрацију и да се уклони шкодљива управа сумњивих државних органа с једне, а автономних с друге стране. Даље још вели министар председник, да је ово министарство уверено да се сваки закон даде променити, али док постоји мора се слушати. За то ће овој влади бити прва брига да постојећем закону прибави послушност. — И то је у главном шта ова влада мисли извршити.

Као што се види ово министарство није ни у длаку боље по државу од свију досадањи. Оно долази са лепом жељом да унутарњи мир учврсти. Али зар досадање владе нису са истом жељом долазиле? Нећемо неистину рећи ако кажемо, да је свака влада са истом жељом ступала на позорницу државног живота и свака је одлазила са тога места с тим уверењем, да се та циљ не може постићи у овој држави. Ово ће министарство исто тако проћи.

А зашто?

За то, јер су све досадање бечке владе терале сепаратну политику једног и то мањег племена у држави. Терајући ту политику створиле су и сепаратистичан темељ државној згради, која је природним законима свога склопа упућена на то да је држе сви фактори њени. На основу пак данашњем, неће је Славени, неће је дакле већина њених становника, неће је сви фактори да подржавају. Отуда данашње болесно стање државе, и отуда све досадање кризе. Данашња влада такође је стала на становиште њених предходника; и она је превидила право становиште, превидила је пут којим је требала поћи. На постојећем основу мисли даље зидати, а не види да се цела зграда баш зато мора срушити јер јој основ не ваља. Компликација решавања шпецијални и заједнички ствари, коју мисли министарство Хохенвартово употребити за сретство својој цељи само ће бити кадра ускорити свршетак и том новом експерименту, одвести га за цело неће онамо куда тежи.

„П. Л.“ потпуно право има кад вели, да почетак сваке реорганизације у Аустрији лежи у реформи парламента. Гроф Хохенварт као што се види не дели то мнење, и кратко време већ је показало да ће Хохенвартово министарство баш за то отићи са позорнице млого пре него што би иначе случај морао бити. Баш овај и на овом основу скупљени парламенат оборише Хохенварта; и он ће у узалудним напорима истрошити своју снагу и време као и Потоцки. По државу ће то само од штете моћи бити.

Али по славенске народе у тој држави сваки покушај те врсте само је од користи, и ако они непосредно трпе дејства тих покушаја. По њих је корисно, јер кад у Бечу неће да увиде на други начин, да се славенске главе недаду подтаћи под цилиндар немачког устава, оно нека увиде на овај, у коме и они трпе штете.

Дани врло значајни по државу аустријску наступили су. Ови ће дани на сваки начин бити почетак нове епохе у животу те државе, али ту епоху неће створити министарство Хохенвартово. Њу ће створити околности спољне и унутарње мимо и против воље и Хохенварта и други бечких државника. —е—

УГАРСКИ САБОР.

Стратимировићева интерпелација.

Ђенерал Ђ. Стратимировић поднео је у доњој кући следећу интерпелацију на министра председника: „У нашој извањској политици појавила се у последње време велика промена. Ту ја разумем аустро-пруски савез (алијанцију.) Тај исти савез посвећен је уништожењем прашког уговора и одазвало му се пријатељско писање нота међу грофом Бајстом и Бизмарком. Имајући на уму да је Угарска по свом положају и натодби позвана, да снажно утиче у вањску политику монархије, а дух који се види из нота обоих државника напуњен је искључиво „немачким тежњама.“ — Из тога узрока прети пропаст Угарској и суседним народима на југу и истоку од пангерманизма, јер она (Угарска) као држава констициионална неможе се никако сагласити с државом абсолутно војничком, а аустро-пруски савез неби никако било јемство на изглед европском миру, него би породио руско-француски савез, после кога би букнуо светски рат, — кога би изход био опасан за наш обстанак. На последку узевши и то на ум, да ће кроз то Угарска изгубити свог наравног савезника — француских народ, — ја питам г. министра-председника: а) Имали Угарска какав уплив у томе аустро-пруском пријатељству, и на што оно иде? б) Јели угарска влада осујетила пропаст, која јој из овог пријатељства грози? в) Хоћели она радити на томе, да из тога не порасте штета за француски народи и за његову слободу, даље хоћели влада томе стати на пут, да се неби с наше стране учинио неразуман поступак који би био у корист Прусије?

Седница 10. фебруара.

Пошто је протокол од прошле седнице аутентификован поднесе посланик Шимоњи молбеницу која је потписана од 68 чланова саборских у којој ови ишту, да се већа о молбама које се свију страна сваки дан стижу сабору и ишту да се сабор заузме за то да се Француска не раскомадава. Молбеница ова упућује се петиционом одбору.

Ед. Жедењи подноси молбеницу учитељска збора из Ципса, у којој се тужи на то, што се у Барањској жупанији догађа, да се без кривице отпуштају учитељи народни управо општински, који су по 18 година своју општину савесно служили, и да је министар при једном таком случају закон од 1848 тако тумачио, да се отуд сваки народни учитељ само своме злу надати има, чега ради моли поменути учитељски збор сабор, да реши то врло важно питање, да ли ће се народни учитељи који су тачно и ваљано своје дужности испуњавали просто отпустити из службе или ће их општина задржати и онда, када се верозаконске школе претворе у просте општинске школе. Жедењи захтева, да петициони одбор ову молбу особито потпомогне, пошто је врло важна.

Затим изнаша Жедењи на сабор промеморију централне управе ортодоксни Чивута у Угарској против друге, коју су поднели пре негде присталице конгреса од 1868 године.

После Жедења устаде Ђ. Стратимировић: Поштовани доме. То, што ми је господин председник министарства одговорио за нашу политику према истоку, тиче се тако горућа животна питања наше домовине и читаве монархије, да не могу пропустити, а да о том коју опширније не речем.

У одговору има два дела: први се тиче ноте, коју је државни канцелар послао агентима у подунавским земљама, а други наше источне политике уопште. Што се тиче првог дела у тој ноти, то се јавно изјавом, да ми не мислимо тиме ни какву незаконити пресију на становнике тих земаља чинити у толико више задовољавам, што знам да хришћани на истоку држе, да је то најглавнији услов за њихово ослобођење, да се строго одржи начело немешања.

Али са свим другчије стојимо са другим делом, у коме министар председник вели, да се слаже са политиком, коју Бајст према истоку тера.

Ја морам признати да ме одговор о томе не може да задовољи, што се тим не влада према ситуасији на истоку, коју не можемо више са домаћим лековима претрпати јер иште да се одважно окренемо на једну или другу страну.

При овој узрујаности духова, која се у Турској опажа, није стало до тога, хоће ли наши државници имати мање или више симпатија за хришћане на истоку, него питање је чисто и јасно: мислели они мухамеданску владу у Турској одржати или не, кад дође до тога, до чега мора доћи, да се хришћани дигну на Турке.

Овака одговора, који би био јасан и нама и хришћанима на истоку немогу да нађем у речима господина министра.

А то је баш онако питање, које ваљаном државнику неда да чека шта ће бити, да по том удешава шта да ради, то је питање принципа, које је тврдо скопчано са нашом будућношћу, и о коме ми морамо бити начисто, ако хоћемо, да ми догађајима владамо, а не да нас они изненаде и баце на пут, коме не можемо краја догледати.

Ја, бог ме, mutatis mutandis не само из испрекиданих редова познате ноте, него из сама духа свију послова Бајстових видим, да нема велике разлике између наше данашње источне политике и традиционе несретне политике аустријске од Метерникових времена.

Да у теорији будемо наклоњени хришћанима у Турској, да гледимо, да се status quo одржи у подунавским кнежевинама, наше лепе жеље за њихов напредак у њиховим уским границама државним, чега управо по начелу народне економије у таком уском простору не може ни бити, даље неке мале услуге овој или оној влади, која је онако владала, како је на овај наш уди калуп ишло, укратко док се свакојаке изјаве платонске љубави хришћанима дају, дотле турску владу, колко се год више може морално и материјално потпомагати, то је радио и Метерних и Шварценберг и Бул.

Али тим су они те народе од нас сасвим одтуђили и посејали семе љута неповерења према нашој монархији, којим се непријатељ нама на зло на сву меру користи. А да је то тако, и да политика Бајстова није то озбиљно неповерење уклонила, сведочи јавно мишљење у тим земљама и ја упућујем министра претседника на сву српску, романску и грчку пресу, која ће га о томе довољно уверити. Мени би жао било да је и господин гроф Андраши на том опасном путу.

Јер то је без сумње противуречје, које се неда оправдати кад Србију и Романију уверавамо, да ћемо њихов напредак пријатељски потпомагати, а међутим одржавамо турску владу, ту једину сметњу томе напретку.

Нека ми господин министар опрости, али његове изјаве звоне ми као каква сатира, он би тако исто могао човеку у тешки окови рећи: ја желим, да ти за твој напредак, што боље се упнеш и радиш, али опет желим да ти окови на рукама и ногама остану.

Шта ми хоћемо с нашом политиком на истоку. Хоћемо ли да изједначимо две противности, које се недаду измирити, и које леже у крви мухамеданске и хришћанске државе. Јесмо ли ми нашли камен мудрости, кад хоћемо и Турке да одржимо и Хришћане, да ослободимо. Зар нас нису могли опаметити покушаји са реформама за ових 50 година, који су навек јадно пропадали и пропадати морали, него на ново хоћемо Сизифов посао да почнемо.

Не, господо моја, није време за то, да нам се таки политични експерименти предлажу. Грдни догађаји збише се за тако кратко време пред нашим очима, који и исток тако потресоше, да би, све кад би се баш и дале какве реформе под турском владом извести, што ја недам рећи, била лудост, веровати, да ћемо ми имати каде чекати да видимо, како су у живот ушле. И ипак сви ми осећамо, да је оно за чим ми на истоку тежимо, за нас питање опстанка и снаге наше, и ми га не смемо зарад ниских обзира изгубити.

Ми морамо једаред са тим на чисто бити, какве интересе треба ми на истоку да тражимо и како ћемо до њих доћи.

Ја држим господо моја, да ми одмах морамо знати, шта нам ваља радити, кад будућност ове монархије схватимо као што треба.

Само тако ак све народе големе подунавља у снажан савез на истоку склопимо под заставом слободе и поштовања њихове независности, само тако извршићемо нашу цивилизаторску мисију на исток, а ми сами стаћемо на чврст темељ те и панславизму и пангерманизму стати дурашно на пут. Свака друга политика чини ми се, да се неда одржати, јер је противна нашој цивилизаторској задаћи.

Јер као што је истина, да сви народи у великом подунављу ништа већма не желе, него да под заставом праве слободе и једнакости с нама заједно своју културну мисију изврше, тако је истина, да ако несрећна политика наше монархије дотера до раскршћа, да морају да бирају немачку или славенску капу жандарску, да ће славенску изабрати.

Но ми ћемо много помоћи, да их те несреће сачувамо, ако високи дом прими овај предлог: „Пошто сабор, што се тиче наше источне политике, види у томе услов за будућу снагу Аустро-Угарске, што долазе слободне хришћанске државе, на место Турске, која је непријатељ сваком напретку, то позива владу, да свој уплив употреби на то, да монархија несмета ни у чем ослобођењу хришћана од турска насиља.“

Сабор узима одговор Андрашијев на знање и наређује да се предлог Стратимировићев штампа и члановима разда.

За Стратимировићем говорио је Мориц Варман, како читава земља пати од хрђаве комуникације, како све трговачке коморе и читава журналистика вичу на ту невољу, како та невоља није од неколико месеци него од толико година а што се сада највећма виче то је за то, што је сада најгоре загрдило. Да то докаже наваћа, како један товар ране од 11. октобра у Пилишу лежи па до данас није могао у Пешту довежен бити. (Вичу: То је срамота.) Да у таким околностима нема о трговини разговора, јер се немогу правити честити уговори, то је очевидно, с тога вели нису лане могле неке трговачке куће примити се, да набављају рану по скупе новце за оне, што ратују, јер жељезнице не могоше на време извести рану. Тако пропада богатство земаљско, грдни капитал лежи толико месеци бадава на једном месту, и продукти губе своју цену. Изнајпре се бацала кривица на рат, али говорник доказује једним писмом да никад није запињало код немачких жељезница него да управе жељезница у Угарској нису хтеле, да експедирају еспап. С тога предлаже Варман, да се влада постара, да се комуникације веће отворе и боље уреде те да се сагради више жељезничких пруга, као што је пруга Будим-Сење, Пешта-Чеглед, Земун-Пешта и да се донесе законски предлог о томе. Предлог се Варманов прихваћа уз бурно одобравање, те ће се штампати и са буџетом за министарство комуникације претресати.

Министар трговине, Горове, одговорио је, да ће се влада старати да се предлози Варманови изврше, а што је споменути товар толико времена на једној станици стајао за то криви министар господара тога товара, што се није тужио.

После неколико ситнији ствари пређе се на дневни ред о буџету министарства просвете.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Седница економског отсека од 27. јануара 1871.

Претседник: др. Јов. Суботић.

Чланови: Ђ. Шевић, Љуба Стефановић, Ј. Малетић, А. Хаџић управитељ.

Бр. 106. Благајник се упућује да зидару Јакову Вицману изда на признаницу 13 ф. а. вр. што је оправио срушени зид од шупе у којој стоје позоришне ствари.

Бр. 107. Благајник се упућује да уведе у примање 43 ф. 20 н. што је послао Новак Голупски повереник српског народног позоришта у Ст. Томаша, које је покупио за годину 1870. од оних прилагача који се обећаше, да ће давати сваки дан по један новчић на народно позориште а то су: Гедеон Дунђерски, Лазар Дунђерски, Паво Ђорђевић, Рацко Мудрински, Тодор Ђорђевић, Лазар Манојловић, Мита Милетић, Милева Алексијевић, Младен Грегоревић, Сима Мајински, Софија Голупска.

Бр. 108. и 109. Упућује се благајник да уведе у примање:

Прво 7 ф. 20 н. што је послала српска црквено-певачка дружина из села Калуђерова као чист приход од беседе, коју је дружина приредила у Кусићу 3. јануара у корист српском народном позоришту.

Друго 22 ф. 61 н. што их је скупио Сима П. Котур трговачки помагач у Пакрацу у корист народном фонду и то сам скупљач приложи 2 ф., Јанко Станисављевић 3 ф., Ђорђе Борота 3 ф. Ђорђе Симић 2 фор. Христифор Ристић 2 ф. Шибић Јусуфага 2 ф. А. Б. Чаглић 1 ф. Антон Филиповић 1 ф. Јован Магарашевић 1 ф. Риста Г. Станковић 1 ф. Кузман Товаровић 1 ф. Јован Дивишек 1 ф. 41 н. Јосиф Ачић 70 н. Анте Новаковић 50 н.

Бр. 110, 111, 112. Узима се на знање јављање благајниково, да је у благ. књиге међу примање увео:

Прво 14 ф. 73 н., што је Аврам Крачунов скупио на народно позориште о свадби Марка Дудварског из Аде и то: Од Младена Гајчиновића 2 ф. Косте Поповића 1 ф. Јосима Јаблонског 1 ф. Радивоја Ковачевића 1 ф. Аврам Креачун 1 ф. Драгутин Шевић 1 ф. 50 н. Јоца Веселинов 40 н. Крста Дудварски 20 н. Јоца Николић 20 н. Сава Пецарски 10 н. Јоца Официровић 50 н. Ћира Пецарски 40 н. Софија Крачун 12 н. Војин Јаковљевић 10 н. Дамјан Дудварски 50 н. Милан Мрђанов 10 н. Тоша Вуков 20 н. Бранко Стричев 10 н. Лазар Дудварски 10 н. Велимир Дудварски 10 н. Тихомир Бешлија 10 н. Ђура Дудварски 20 н. Аца Станковић 20 н. Јоца Поповић 20 н. Гига Дудварски 20 н. Гавра Божић 10 н. Пелагија Дудварскова 20 н. Арон Арђанов 20 н. Гавра Дудварски 20 н. Паја Дудварски 20 н. Васа Брановачки 20 н. Кузман Дудварски 15 н. Милош Гајчиновић 20 н. Исидор Субаковић 60 н. Новак Радонић 41 н. Више њих скупа 75 н.

Друго: Из Арада из ковчежића бр. 351. код гостионичара Ђ. Комлошије од 1. јуна 1870. до 31 дец. т. г. 8 ф. 50 н. — Из ковчежића бр. 350 у српској Текелиној цркви 10 ф. — Даље: 15 ф. 50 н., што су скупљени о божићу код Мише Телечанина, и то: Сава Лазар 1 ф. 10 н. Мита Продановић 1 ф. Пера Јовановић 1 ф. Милица Јовачовић 60 н. Миша и Ката Телечанин 2 ф. Мила и Хермина Телечанина 1 ф. 20 н. Алекса Телечки 1 фор. Мара Телечкова 1 ф. Јован Грујић 50 н. Јованка Грујићева 50 н. Ката удова Ђермекова 1 ф. Арса и Мара Ђермекова 2 ф. 40 н. Душан Ђермеков 1 ф. 20 н. Стева Ђермеков 50 н. Милан Ђермеков 50 н.

Треће: Из ковчежића бр. 141 код Паје Павловића у граду Ст. Градишка 5 ф. 20 н. — Из ковчежића бр. 129. код Васе Павловића у Ст. Градишци 40 н. —

Даље: Од Милоша Грабовачког из Земуна скупљених у сватови Митра Гроздановића 10 ф.

Од ковчежића у Новоме Саду за месец август, септембар, октобар, новембар, децембар 1870 год. 101 ф. 47 н., и 139 старих шестака. — Од Косте Лазаревића у Новоме Саду у име камате од 1. авг. до краја децембра 1870. накнадно 2 проц. 8 ф. 32 н. Од 1. јануара до краја јуна 1871. 40 ф. — Од Пере Нинковића из Новога Сада камате од 12 авг. 1869. до 12 авг. 1870 год. 3 ф. — Од Анд. Монашевића из Новога Сада камате од 12 августа 1869. до 12 авг. 1870 год. 3 ф.

Од Ђорђа Радака у име камате од 30 нов. 1869. до 30 нов. 1870 год. 12 ф.

За продане купоне 45 ф. 78 н.

Бр. 113. Одбија се молба за ваљевину глумца Ђорђа Соколовића и Лазе Лугумерског и глумице Софије Поповићеве, пошто у благајни нема готових новаца.

Бр. 114. Молби Станислава Поповића из Аде, да тек од 1. марта 1871. плаћа главном скупштином одређену повишицу процента, не може се за доста учинити.

Бр. 115. Упућује се благајник да уведе у примање 6 ф. 70 н., што су накнадно извађени из ковчежића бр, 17. код Мите Савића за месец окт., нов., и децембар.

Бр. 116. Узима се на знање преглед рачуна за годину 1870. по коме је било примања у читавој години 9765 ф. 7 н., а од 1. јануара до краја јула: Од капитала 1075 ф. Од нових прилога 134 ф. 80 н. Од камате 1383 ф. 59 н. Од прилога за ручну касу 2833 ф. 40 н. Од пасивна дуга 100 ф. — А од 1. августа до последњег децембра од плаћених капитала 200 ф. Од нових прилога 70 ф. Од камате 759 ф. 9 н. Од прилога за ручну касу 840 ф. 51 н. Од пасивна дуга 1625 ф. 36 н. Од каса реста од 1. јануара 1870 год. 743 ф. 32 н. —

Издавања. Од 1. јануара до краја јуна. На субвенцију 4005 ф. 21 нов. За ручну касу 1178 ф. 42 н. Од 1. августа до краја децембра. На субвенцију 3623 ф. 69 н. За ручну касу 524 ф. 7 н. Од 1. јануара 1871 каса рест 433 ф. 68 н. — Свега 9765 ф. 7 нов.

ДОПИСИ.

Б. У ПЕШТИ. 8. фебр. Кад помислимо, да је Србија оно природно и исторично срце нашега народа, које би требало да подржава и крепи животну снагу у свима осталим жилама, удовима његовим и кад помислимо, да је Србија она централна тачка, око које се имају групирати остале раскомадане српске земље и о коју вежу наши политичари лепше народне наде, српску будућност, уједињење свију Срба: то неможемо пропустити ни један догађај, ни једну меродавнију реч, што се Србије тиче, а особито не смемо пропустити из вида што се у Пешти ради, од куда засада сваки и најмањи ветар јако утиче на „Србијанске“ државнике. Једном речи засада наш народ, треба да је Андрашијев кунктатор.

Андрашија је данас овако одговорио на познату интерпелацију посл. Стратимировића:

„Г. посл. Ђ. Стратимировић управио је пре неколико дана на мене интерпелацију због оне ноте, коју је гр. Бајст послао нашим дипломатским агентима у Букурешту и Београду. На ову интерпелацију нисам одговорио — што право ткажем — нисам држао за целисходно,... а надао сам се, да ће се и г. посланик сам уморити, ако сравни ову ноту са пређашњима и да ће се уверити, да је није ваљано схватио. Но пошто ме је и по други пут опоменуо, ево одговорићу му.

Г. посланик узимајући из ове ноте једну реченицу за излазну тачку, тако је тумачи, као да је заједничко спољно министарство, одустајући од досадашње аустро-угарске политике, претњом оружане интервенције тело да утиче на развитак подунавских провинција.

У томе опуномоћен од заједничког министра спољашњих дела морам изјавити, да је г. посланик хрђаво схватио ту ноту.

Министар спољ. дела, када је ту ноту написао, у опште није био у намери да одустане од конвенције год. 1856, која искључује једностану интервенцију уговарајућих велесила: напротив хтео је да изјави, да хоће да се обдржава та конвенција, која гарантује интернацијоналан положај и права тих држава.

. . . . . .

На посљетку што се осталих питања тиче, држим, да ми није нужно сада засебно одговорити — јер држим да ћу му најбоље одговорити, ако прочитам мој одговор на интерпелацију г. посл. Свет. Милетића од 14. јун. 1869. год. (Чујмо) интерпелација је гласила овако: јели вољан (министар) на највишем месту утицати, да аустро-угарска влада ни у ком случају не тера политику интервенције на истоку?

На то ми је био одговор од речи до речи овај: Ми немамо прама истоку никаква друга интереса, дода одржимо добар суседни сношај, да умножимо и осигурамо комуникацијоне свезе, а ни на који начин да освајамо. И то је онај назор, кога је угарска влада заступала и заступа у савету њег. вел. Но да то неби изгледало, као да се уг. влада у томе са заједничким министарством не слаже, морам изјавити, да је одржање мира и начела неинтервенције онај политичан правац, који је уг. министарство са заједничким у споразумљењу углавило. Но пошто г. посланик други део свога питања тако узима, да се то начело у опште и у сваком случају строго одржи, морам приметити, да начело неинтервенције прама истоку има један природан услов и границу, а то је, да се и друге силе не умешају (Опште одобравање.).....

На овај ће одговор интерпелант сутра казати своје приметбе. (Доносимо их напред. У.)

Из овог се одговора види, да аустро-угарска политика иде на то, да, премда овде изрично таји, држи у корди како подунавске — као што рече — провинције у опште, тако Србију посебице, јер у том случају, ако би се остале земље у турским рукама хтеле ослободити, или ако би их Србија хтела ослободити, може наступити нужда, да ришћанским народима која трећа држава у помоћ притече; по томе одговору аустро-угарска држава то неби допустила. Шта више из тога се одговора не може расудити, како стоје државници у Пешти и Бечу прама неослобођеним ришћанским народима у Турској у опште. Андрашије спомиње само подунавске „провинције,“ а не даје изјашњења, дал је аустро-угарска вољна потпомагати ослобођење источних хришћанских народа у сваком случају, или бар случајном ослобођењу не сметати. То ће Андрашија на сваку интерпелацију прећутати, јер му не иде у рачун. Премда каже, да прама истоку нема никакве освајачке намере, то хришћанским народима ништа не помаже, ако остане status

Властник и издаватељ др. Сво...

quo, они и задаље остају под турским јармом; најпосле неможе му се ни оној изреци веровати, да се прама истоку нема никакве освајачке намере, јер у политици интерес, моментани интерес влада, који се за час може променути.

Највише би нас овде обрадовати могло, ако би законодавно тело, заступништво државе закључком обвезало министарство, да на сваки начин и дипломатским путем ургира ослобођење хришћанских народа. Томе би се највише могло веровати. Али иначе, особито, док се при крунисању уг. краља обнашају заставе подунавских садашњих и бивших — као што Андрашија рече — „провинција,“ док се уг. краљ при крунисању у заклетви и програму (Diploma inaugurale) буде обвезивао, да ће Угарској све оно прикопчати, што је по мађарској историји и мађ. јавном праву некада Угарској припадало, — дотле ми њима не верујемо, да их неби болео зуб за Босном, Србијом и другим источним државама.

(Н.) ПЕШТА, 12. фебр. Приликом претресања буџета појединих министара чекасмо највише на предрачун мин. просвете, који се нас Срба напосе највише тиче. Исти се већ давна отпочео, и можемо рећи, да је назанимљивији од свију осталих. Пошто је напредовање на просветном пољу први и најважнији услов опћег благостања једног народа, то је буџет мин. просвете тако опширно претресан, да се је владиној странци већ и досадило. Главна је дебата лакше свршена. Само је било замерке од опозиције, да се у опште саразмерно према другим буџетима за ову струку одвећ мало у предрачуну иште. При специјалној дебати беше већ жешћи говора. Томе је допринело млого и та околност, што садањи министар др. Паулер не само што не беше у стању, да о самом буџету даде разјашњења, него нехтеде ни учествовати у седницама. Наравно морали су његови секретари бранити целу ствар, и тако се догоди у јучерашњој седници један особито шкандалазан призор. Левичар Ирањи поче причати, како је један званичник при мин. просвете купио неко земљиште за 80 хиљада, после га је пак његовом шефу пок. Етвешу за 125.000 фр. продао. На то устане секретар Молнар и рече, да је он тај званичник, и поче се извињавати, како је он то без сваке личне шпекулације купио. У осталом ако ко њега у кући сумњичи, он му вели: Wie der Shälm ist so denkt er. Услед ове изреке појави се такав неред у сабору, да је човек морао мислити да је на каквом вашару или у биртији, а не у парламентном телу. Ирањи и Шимоњи уз протест левице искаше, да се секретар изјасни, на кога се те његове речи односе; уједно искаше опозиција, да исти господин опозове своје речи. Претседник пусти на гласање ствар, и већина беше противна. Левица непрестано викаше с претњом, и хтеде да остави саборницу, на то изјави Молнар, да није хтео ни ког да вређа. После тог претседник закључи седницу. Беше дакле доста ларме и ништа незакључише. Прећање је седнице одобрено 650.000 фр. на нар. просвету, 50.000 на издавање Школског листа за нар. учитеље, који излази на шест језика. Овај лист излази истина на српском језику, но пошто у њему веје мађ. дух, то се слабе хасне њиме наши учитељи.

Кад се повела реч о пештанском свеучилишту предложи професор Хофман, да се једна катедра подигне за реферматско канонично право, јер вељаше, до селе постоји само за католичко, а од дотичног професора зависи, што се он бави и правом других цркава. Наравно за православну се цркву нико и несећа. У деаковом је клубу закључено, да се за наше цркве и школе одобри 100.000 фр. а не као да је искао фин. одбор 80.000. Надамо се, да ће се оне опћине, којима је нужна помоћ у будуће боље постарати, а не као лане; треба, да се угледају на романске опшћине.

Познат вам је ваљда већ одговор грофа Андрашије на Стратимиревићеву интерпелацију гледе сајуза с Пруском, и особито, што се тиче спољне политике напрам истока. Страгимировић је јучер учинио своје приметбе на одговор и поднео је после предлог за одлуку, да влада узме правац у спољној политици такав, који неће пречити народностима на балканском полуотску при њиховом ослобођењу од турског народа, који се противи сваком културном напредовању.

У истој седници поднео је Лудв. Шимоњи петицију с потписом више грађана, у којој се позива влада, да се заузме за интегритет Француске, у истом смислу је поднео молбу и Чики и више њих.

Ових ће дана и пештанска црк. опћина закључити, да се пошље администратору Стојковићу поузданица. Одвећ нам је мило, што видимо, како народ са свију страна подупире овог црквеног веледостојника, као народног човека, а у исти мах презире жандарвладике.

У ОДЕСИ 2. фебр. Као што данас из Варшаве брзојављају, изишао је царски указ, услед кога сви завештаји на цркве и свештенство влади припадају, који ће се школским фондовима придодати, кратки брзојавни извештај не говори, да ли се тај указ само на католичке цркве и свештенство односи, и да ли исти и за православне важи. Било једно или обадвоје, то се казати може, да тај поступак од стране руске владе места има и крајње је време, да се у Русији, а понајвише у Пољској свештеничком неваљалству крај учини, јер су свештеници, особито у Пољској бедни народ јако затупили и на странпутице завели, а то из разлога, што је себичњачко свештенство своју корист у томе находило. Било је, кажу, у Пољској таквих примера, да су свештеници, особито фратри код појединих дотле успели, да су сав свој огромни иметак још за живота манастирима и поповима завештали, и да су ближњи сродственици без наследства остали. После последње пољске револуције сва су манастирска добра од стране владе узапћена, као и многи манастири у училишта и друга заведенија преображени. Сад и сами сељаци увиђају да пре од црквени добара нико никакве користи имао није, јер су попови све на своје разкошје употребили, а од кад се иста добра под управом владе находе, то од истих многи корист имају. Поједина добра, која су пре манастирима припадали, продала је влада за извесну своту нвваца, неке је поклонила, а највећу чест на сиротне и безкућне сељаке разделила. То се догодило са католичким манастирима из разлога, што су фратри за време устанка на страни светог оца папе били; и онда, кад је проклео у камен тукли и клели. Има доста људи, који мисле да су фратри код устанка учествовали. Код устанка није ни једног свештеника ни фратра било, а особито фратри као свагда до данас, свагда су на страни глупости и назадка били.

Из Париза пишу једним руским новинама врло леп пример, како су Пруси за време обсаде Париза према руским поданицима, као и руским приврженицима уљудно поступали. Био је један Француз више година подуправитељ неког позоришта у Петрограду, и у старе дане одселио се у Француску, где је близу Париза кућу купио и у истој живио. Како су Пруси близу Париза стигли и све домове заузимали, то Француз на своме дому напише „руски дом“ и тек кад су га Пруси за артије поданства руског питали, ма да је он само оне артије у рукама имао, које су сведочиле да је он 20 година у руској служби био, то је ипак налог дат, да се у његов дом недира.

У БЕОГРАДУ. 30. јануара. Намјеран сам да српско јавно мнење, (које у вас преко није мачији кашаљ, као у нас) о нечем по савјести упутим.

Српском је свету познато, да је „Јединство“ лист што овде изилази, плаћен од српске владе, и да у њ само оно унилази што прође цензуру намесника Јове Ристића. Тај лист је тркалиште политичке мудрости реченог намјестника — и професора Пантелемона. Сва штета и с њиовим новинарским вјежбањем; то се неби никога ни тицало, јер осим „извесне“ публике, нечита тај лист нико али, свеснији део нашег народа, т. ј. ви тамо, још мање марите за њега; ама је само штета што господин Јова осим грдне плаће, троши на такву забаву из народног џепа неколико хиљада форинти или неколико стотина дуката. Познато је како је у том листу брацки подметана нога народу нашем преко. И „Видовдан“ је те исте багре. И његова је публика „извесна“; и он се у вас толико чита колико и „Јединство.“

Него је његово нападања на наш народ преко тако лупежки бивао, да народ наш преко, безазлен као увек, није могао мислити да такав лист, ко што је „Видовдан“ кад тако пише, може то радити по налогу српске владе или боље српског намјесништва, и да „Видовдан“ не може бити плаћен од ма какве српске владе, него је наравно одма помислио на непријатеље српског народа, — на мађарску владу. Вјест та је и у „Застави“ разнешена. То је годило намјесницима и они су нашли сретства да свет преко, у тој мисли укрепе, јер им у рачун иде.

То је међутим „обмана.“ „Видовдан је исто тако као и „Јединство“ лист који вуче крвавог народног зноја раје србијанске, неколико хиљада форинти или неколико стотина дуката.

„Видовдан“ је више него икад гласило намјесника и владе у Србији. Сва грдња, лажи оцрнивање и ужас која се у Видовдану просипа на наш народ преко и овде, све то бива одобрењем оних који данас господара Србијом, све то они награђују не својим, него новцем јадних сељака србијанских.

Тако се исто варате са листом који у вашој средини изилази. Треба ми се само тачно извјестити. Видиће те, сви конци су овде у Београду.

Изволите примити уједно и документе из којих ће те увидити тачно и суму новаца, и касу од којих „Јединство“ и „Видовдан“ повремено добивају новце и оне људе који примају. Неко из министарства иностр. дела.

РУДНА 8. фебр. Овдашња срп. црк. општина послала је ову повереницу високопреосвећеном господину Арсенију Стојковићу администратору српске патријаршије:

„Високопреосвећени господине!

„Клевете и потварања у туђим новинама неколико одређених и изгубљених синова — нећемо да кажемо србских — а за сада најамника наших душмана побудише нас — да се као постојећа већ организована црквена општина, скупимо и да се посаветујемо, — како би најдостојније осветили ваше високопроосвећенство — јер смо подпуно сви уверени, да је — све што се у кукавичком листу „Србски Народ“ и туђим новинама пише, „безобразна лаж“ — и потвора на вашу високопреосвештеност, и тако звану „народну странку“ — која то име и заслужује, јер се ова цела околина тамишке и торонталске жупаније с њоме слаже.

„Једногласно подписано општинство закључило је дакле клеветнике као одпаднике србског народа са презирањем казнити. —

„Са бурним „живио“ пак закључисмо вашем високопреосвећенству наше „необоримо поуздање“ са том молбом изрећи, да изволи ваше високопреосвећенство и у напред непоколебиво на стази коју сте сами изабрали у име Бога са народном странком поћи, — јер се наше цело општинство са начелима те странке слаже.

„А ко тако неће, ми смо против њега, па ма и епископ био, јер пре свега добар Србин па онда епископ!

„Из седнице црквене општине држане у Рудни дана 6. фебр. 1871.

„Александар Николић претседник, Пера Јеренић потпредседник, Арон Стојановић парох, Порфирије Глотоњац учитељ, Димитрије Марковић, Андрија Товладајац кнез, Пера Бакић, Милош Петрин, Аца Радованов, Недељко Петрин.“ (Следују још 100 подписа.)

х у. ПАНЧЕВО, 11. фебр. — Ваш лист тако ретко добива одавде извешћа, да би његови читаоци (којима није од друге стране познато) помислили — е се овде ништа не ради, па нема ништа ни да се јави, или се можда сувише ради, те се нема ни кад на то мислити. — Ову веома просту загонетку нека реши само ово набрајање што иде.

Ми смо крочили за корак даље. Осим што изилази овде лист „Панчевац“ имамо сад и српску штампарију, те је тако спремљена препрека, која сметаше досад напредовању наше књижевности и јавном образовању и обавештавању — сад ко је за рад, прилика је ту.

У недељу што иде биће главна конституујућа скупштина „прве панчевачке заједнице за ваљевину.“ Сотим ћемо имати једну задругу више, што ће материјално стање у овдашњег грађанства подизати. О овдашњој штедионици могу по годишњем извештају рећи, да је за прошлу годину и поред многих неприлика доста учинила те да још лепши глас задобије.

Из овдашње црквене скупштине могу вам јавити да је уз бурно „живео“ закључено, да се администратору Стојковићу повереница пошље, јер „дужност нам је — рече председник — да за њега на браник станемо.“ Осим других закључака беше и тај да се одбору на решење да допис вршачке српске црквене општине, којим се панчевачка позива да јој код дотичног места подпомогне молбу ради незаконитог понашања владике Кенђелца. Скупштина осим тога што остави одбору да реши, изрази и своје негодовање спрам владике.

Знам да је сваком месту већ познато, како худо са коминикацијом стојимо у овом времену, па ваљда не треба особита тумачења овдашњег страдања; али има и још једне несреће, а то је патња околних места, којима је вода већ почела куће обарати. Тако то иде: „дошли дивије да отерају питоме.“

Новосађани се баш не шале са говорима и предавањима. У сваком броју „Заставе“ наиђем на нов говор или предавање, а ми овамо у том погледу готово се никако не можемо пофалити. Одкако је позоришна дружина овде још којекако, али после — но о томе мало даље. Кад сам рекао „готово никако“ ја сам имао нешто на уму. Господа Пејичић и Ненадовић, овдашњи лекари, сложили су се, да заједно предају у овдашњој препарандији из анатомије, физиолоџије и т. д. и то недељом од 11—12 пре подие. Мало помало па се нађе слушалаца и ван препараната. Особито се допода системско предавање г. Ненадовића. Још мало уреднije па ће добро бити.

Збиља, кад поведох реч о препарандији, напомену ћу да је г. Чобић већ својим препарандима предложио, да се подпишу на некакву ограду шта ли је, коју је он саставио — те да се на „јавност изнесе.“ Узрок би ко био онај чланач у „Застави“ од једног богослова, који мимогредно напомену Чобићеве препаранде. Ја могу рећи, да се сваки честитији тога пере — али „већина решава.“

Од предавања могао бих споменути и музично. Г. Максимовић, капелник нар. позоришта, учи сваког вечера учитеље и ђаке безплатно вијолини. Опет једна сведоџба непрестаног труда тог човека.

Рекох да ћу мало даље о позоришту писати, ево дакле. Ја не бих веровао, да може овде позоришна дружина какве штете имати, али ево пре неки дан чух да се морало из фонда извадити још новаца. Нећу да наводим колико, јер бих прво тек рад знати, да ли је баш тако (тако је У.) а за новце не може се ваљда ни толико погодити. Истина да је овдашње певачко друштво давало неколико забава и беседа у корист нар. позоришту али ако претече штете — опет је штета.

С лакоћом беше овдашњем певачком друштву давати неколико забава и беседа за време док се позоришна дружина овде бави. Лако беше по томо, што по који позоришни члан учествоваше декламацијом или говором на забавама или беседама, или и цело особље представљаше о забави — обично по два комада.

Више пута је докламовао г. Брани и то на особити начин. Особитом је вољом проучио „освету“ од Ђ. Коњевића, што у осталом није ништа оригинално, већ скупљено све уједно што је ваљда песник у драмама, приповеткама и другим таким песмама пашао — па је изнео у песми по свом суђењу. Добро је у „Панчевцу“ примећено г. Стевановићу, да би и на позорници био изврстан, кад би тако прионуо као око декламације што је. Г. Ружић је засведочио своју вештину и у декламацији.

Говорник беше о једној беседи г. Рајковић. Он је говорио о женскињу узносивши његово осећање над мушким мишљењем. Говор му је уметнички а по „Панчевцу“ довољно не изведен. Други пут говораше г. Стојшић, овдашњи учитељ, опет о женскињу, али и о њихову васпитању. Он је изабрао ваљану тему па је озбиљски и обрадио те је тако женскиње, које беше ту, добра упутства добило, али кад пређе на еманципацију нешто замрси — то јест оставио неразмршено и оној и оној странци право.

У ШИДУ 3. фебр. Наши су погледи обично свагда управљени били на Нови Сад, као седиште, где су се самостални умови и прави пријатељи нашега народа стицали и скупљали. Кадгод нам се „абор“ из Новога Сада даде, да нам ваља листом сакупит се под „алај-барјак,“ на ком високо стоје написане речи: слога и слобода, братство и једнакост, част и достојанство народа српског — и огледати умне силе у отпору против зулума и неправде, што нам починише противници народног развитка и напредка; тада бисмо у првим редовима, где се одсудан и најжешћи бојак био, и умлево сатирасмо све противничке подле насртаје. Како свагда, па тако и данас — ево нас првих на заточишту! „Пушка Даницкиња“ пукла је у сред Новог Сада, и гласно је одјекнула и у честитим срцама ове црквене скупштине — што је у седници од 31. јан. о. г. радо и весело подписала „повереницу г. администратору патријаршије српске Арсенију Стојковићу. Иста је већ и на своје определење послана.

Сад нек види та злосретна клика пузаваца, са својим сличним и приличним органом „Турским народом,“ да ће им сав труд и мука у залуд бити, сва усиљавања и напрезања заман и на лијо проћи. Нека знаду ти изроди и измети светски, да нас дрека ноћни савуљага нигда застрашити неће, да окушамо јаком и здравом свешћу отупити и скрхати скрпљено оружје од саме лажи и клевете, којима се они служе. — Но хоћели већ бити једном крај оваким безобразним грдњама, на све, што је честито и ваљано? Хоће ли се већ једном исцрпити тај речник и грдње и рушења? Зар још нисте наситили своје зверске ћуди таким и толиким нападањем на прваке наше народне, него се од неког доба, почесте у свом слепом заносу, блатом бацати и на изврстност карактера нашег честитог и ваљаног администатора патријаршије? Докле ће то терати тај прљави и срамни занат? Зар невидите, како је безстидност разглавила чељусти, да вас до једног прогута? Зар незнате, да ће те се сви једног дана под теретом грдни зала и у које вас је саможивост и лична корист увукла у недогледну бездан сурвати се, где вам се неће знати ни гласа ни трага и где ће бити безкрајан „плач“ и „шкргутање зуби?!“ —

Троједна краљевина.

ХРВАТСКА. „Заточник“ има из Пеште овај допис:

Овде се поговара у владиним круговима, да ће министериални саветник Шухај заједно с баном Бедековићем доћи у Загреб, и преузети одсјеке нутарњих дела и правосуђа. Златаровића да ће одправити у пензију, а Жувић да ће доћи овамо к столу седморице као известитељ у пословима који се тичу „речке државе.“ Шухај да ће управљати она два одсека док се несастане сабор, тако и Погледић свој одсек за наставу и богоштовје, а затим да ће се створити влада из саборске већине.

Место Шухаја мисле некоји, да би могао овамо доћи г. Јован Живковић.

Када ће се разписати избори за сабор, о том се овде ништа нечује.

ДАЛМАЦИЈА. „Народни листи“ пишу: „Дознајемо, да је ту скоро био састанак овдашње православне конзисторие, да би изабрали два почастна члана, како нови правилник доноси. Ваља знати, да и ови почастни чланови имаду гласа на састанцима. Бише дакле предложени у те почастне чланове арх. Јеротеј Ковачевић и овдашњи парох Ћира Жежељ; људи способни, угледни и у положају да приступају на зборове конзисторие. Али што вреди кад нису по ћуди владики Кнежевићу. Владика предлага друга два пароха, која се неби смела узпоредити оним двама, а која пак нису у положају да могу ни приступати на састанке. Нема Кнежевић шта да приговори првим предложеницима, па слушајте какву им је ману нашао: Ковачевић и Жежељ не знају немачкога језика. Risum teneatis amici! У зборовима православне конзисторије Задарске треба немачкога језика!

Али ми се не чудимо такому умовању гос. Кнежевића, олим заступника на рајхсрату. Чудимо се и замерамо Наместоништву, које с Кнежевићева разлога, подупрло је и препоручило Кнежевићеве предложенике. Правицом, без обзира на особе, најпре, стиче влада поверења у земљи.“

Славенске земље.

РУСИЈА. У руским најзнатнијим новинама читамо: „Одкако је Русија постала великом европском државом, сматрала је за своју дужност, да се у сва већа европска питања меша, а политичка дела после пада прве француске револуције тако се беху заплела да је Русија од то доба до кримскога рата при решавању свакога питања као судац заузимала прво место. На њу су гледали, као на каква горостаса, који хордама својих дивљих војника може сваку клицу цивилизације и слободе у Европи угушити, кад му се год прохте. Такав појам добила је Европа о Русији први пут на свршетку прошлога столећа, кад је цар Паво I. усред револуционарне буре послао Суварова у Италију с налогом: „спасетъ царей и престолю.“ То је било прво мешање Русије у послове Европе у духу реакције. Но то су брзо победе Наполеонове однеле у заборав.

После је Русија стајала на страни Пруске и Аустрије, које су од схваћања идеја 1787. далеко биле но то још није Русију у очима Европе као противницу слободе представљало, шта више, Германија, па и сама Француска — године 1815. — благосиљале су ју као избавитељицу од гвозденога јарма Наполеонова. Но успеси рускога оружја створили су реакцију: из Германије начинила се конфедерација; у Француску, Шпанију и Сицилију бише повраћени Бурбони, у Сардинији успостављена савојска династија, у Тошкани и Модени вратише се бивши владаоци — све то руским упливом, али Европа јошт није мрзила на Русију, шта више, била јој је захвална, што је Русија све у стари ред повратила.

Први корак за мржњу учињен је од Русије, кад је ступила у свету алијанцију; но и то тек ју народи почеше мрзити, ал не владе, јер конгрес бечки — 1815. — бијаше реакција монарха против народног. Мало време затим поче се опет на западу појављивати револуционарно кретање и Александар I., славом венчани умиритељ похити на конфрес у Љубљану, да изрече пресуду над напуљским ревулуционирцима године 1820. С истом намером учествовао је на конгресу у Тропави. Но и то није било доста, он се чик и у шпањолске послове мешао, те оде на конгрес у Верону — 1822. И тако свети савез угуши слободу у Шпанији помоћју француске војске и утврди Боурдона Фердинанда VII. на престолу шпањском. —

Обичај је како у Русији, тако и за границом цару Николи I. приписивати реакционарну политику у спољашњим пословима; но то нестоји; јер та полицајска жеља: бити над миром и поредком Европе, почиње с Александром I. и цар Никола само је ту политику, како 1848. у Угарској, тако пре тога 1841. у Турској насљедовао, кад је султану помагао против египатскога кедива. Да је мађарска револуција била пре 30 година, него што се је подигла, без сумње би цар Александар II. дошао Фердинанду у помоћ, као што је Никола дошао Фрањи Јосифу.

Пољски устанак под Николом јошт нам је више набавио непријатеља и цела је Европа почела веровати, да смо ми противници сваког политичког напредка и помоћници деспотизму. Но најглавнија је погрешка наше владе, што је она непрестано стајала на становишту бечкога конгреса, док су се друге приближавале уставним начелима. То је главни узрок, што је 1853. било бившему францускому императору лако, дићи против нас коалицију, у коју су се умешали и они, који би уз нас стајати требали.

Кримски рат изменио је наш положај, како у унутарњости, тако и према Европи. Ми смо се уверили, да политика Александра I. и Николе I., другим са својом штетом помагати, неводи никакову добру, и да само тој политици имамо мржњу Европе приписати. Све је викало против Русије; но ми неимајући ни воље ни могућности да узроке испитамо, држасмо, да нас Европа зато мрзи и завиди нам, што смо силни и што напредујемо. Таквим су тоном наше песници, таквим говорници, таквим прозаици-публицисте ораторисали и пољском опадању подметали мржњу и злобу Европе; али се они вараху: света алијанција, љубљански, тропавски и веронски конгреси, они су били темељ пољским грдњама — и свако зна, да је код нас са већим задовољством слушан глас, да се је Карло Алберто ставио на чело талијанске револуције против Аустрије него глас, да се Аустрији у помоћ дижемо против Угареке.

Но хвала Богу, сад је већ крај тој политици у Русији. Ми врло добро знамо, да нам револуционарне буре, које по кадкад Европу потресају, ни на какву шкоду нису, дочим нам је било на шкоду, што смо били полицаји Европе. Околности Европе измениле су се, те је дакле и у нас нуждно темељито преустројство у свему, што до данас није поправљено.“

Нови Сад 15. фебруара. Од многих црквених општина добијамо поузданице администратору патријаршије, да их у овоме листу штампамо. Према простору листа није нам мотуће сваку од њих штампати него ћемо под једном рубриком донашати имена оних општина, које су послале поузданицу адм. патријаршије.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ“

Српска Кеча 15. фебр. Местни одбор послао је 12. фебруара повереницу администратору патријаршије са бурним усклицима: Живио:

Паланка 15. фебр. Јуче је црквена општина старопаланачка једногласно закључила и послала поузданицу администратору патријаршије.

Данас је закључила послати молбу министру просвете ради потврде саборских закључака.

Илок 14. фебр. Данас је скупштина црквене општине једногласно закључила послати адресу поверења администратору патријаршије.

Сента 14. фебр. 1871. Данас је у црквеној скупштини једногласно закључено, послати поузданицу администратору патријаршије и претставку министру ради потврде саборских закључака.

Стари Бечеј 15. фебруара. Црквена главна скупштина наша закључила је једногласно послати повереницу администратору патријаршије а министру просвете пожурницу.

Осек 14. фебруара. У данашњој седници црквене скупштине закључено је једногласно поверење администратору патријаршије, коме нека је у роду слава.

Пешта 16. фебруара. Преговори мира између Француске и Немачке потписани 14. ов. мес. Немачка добија Елсас, Немачки Лотринг без Белфора и Мец, и пет милијарда франака које мора за три године исплатити. — Немци су ушли у Париз.

Пешта (истог дана) Шухај је постао шеф свију оделења хрватске владе.

Новије.

Беч 12. фебр. У рајхсрату је одпочета дебата о одобрењу буџета. Приликом том, јако су на владу нападали заступник Штурм и др. Гискра. Зибликијевић је говорио да се влади одобри дизање пореза на два месеца.

Бордо, услови мира са обе стране већ су уговорени и само се још запиње за јамство ради исплате ратне оштете. Држи се међу тим да ће се истог дана и то питање решити.

Брисл 11. фебр. „Ле Пор“ дознаје да Бизмарк намерава од 200 милијона франака, које је варош Париз у име контрибуције морала платити одпустити, ако паришко становништво не буде никаквих демонстрација чинили, кад немачка војска у Париз буде улазила.

„Жур. де Брисељ“ јавља: да је белгијска влада, одмах чим је чула да је законодавно тело конститујисало и Тјеру наложено склапање министарства, наложила своме посланику да у званичан одношај са том владом ступи.

Књижевне вести.

II. Свеска

СУДБИНА НЕВЕСТЕ

или

ТАЈНЕ ЦАРА НАПОЛЕОНА III.

од Јулија Конарда

изишла је и распослана је на своје предбројнике.

Цена је једне свеске 30 новч.

Због штампарских препона неје се продужење овога дела могло пре штампати, од сад ће уредно по позиву излазити. Умољавам учтиво читајућу публику, који желе себи ово дело прибавити, да ми се што пре јаве, могу се и на цело дело предбројити, па кад буде готово, онда би им наједаред доставио, овим начином уштедила би се поштарина, а који желе у свескама добивати, нека ми изволе новце напред послати, па ћу им новинарским начином свеске уредно слати, само нека се изволе што пре у плаћеном писму пријавити, јер можно је, да их касније нећу моћи послужити.

Фрањо Постпишл,
Leopoldstadt, Göttergasse Nr. 20 in Pest.

Трговина и обртност.

Сисак, 19. фебруара 1871. Шипуш и друг. Шеница у цени узмиче но врло незнатно, дочим се купци још удиљ само на најнужније потребштине стежу. — Продато је до 7000 вагана, 84—86 фун. бечејске по 5 фор. 80-90 н. 83½—86 фун. потиске по 5 фор. 75-80 н. 82½—86 фун. панчевачке по 5 фор. 50—55 н.

Средње жито на 82 фун. одржаје се у цени од 5 фор. до 5 фор. 10 н.

Наполице неима.

Кукурузе старе живахно се је тражило; банацке врсти 86 фун. разпродала се је сва готовина по 3 фор. 80—85 н. а босанска у транзито по 3 ф. 50—54 н.

Нова роба банацка пазари се за Април—Мај на 3 ф. 05—10 н. дочим босанска, која у мањима партијама надолази, у транзито по 3 ф. 08—10 купацах налази. Промет у овој струци изнаша до 10.000 вагана.

Јечма промет остао је стегнут на местну потребштину и получена је цена 68—70 фун. од 2 ф, 60—65 н. дочим би се за веће партије једва 2 ф. 55 н. добити могло.

Зоби је прометнуто до 3000 центи, банацка је по 4 ф. 70—80 н. а босанска по 4 ф. 32 н. продата.

Воде опадају, ну још су врло добро за пловитбу.

Курз од 15. фебр.

Сребро — — — — — — — —	121.85
Дукати — — — — — — — —	5.83

Извештај

прве Бачке трговачке и прометне банке у Новом Саду. За месец јануар 1871.

Улаз:

Готовина од 31. декембра 1870.	ф.	20.811.35
Деонички капитал	ф.	2 828.—
Улози на књижице	„	95.396.22
Уплаћене менице	„	114.884.36
Плаћена вађевина на непокретности	„	2.631.31
„ „ „ ефекте	„	6.305.—
„ „ „ робу	„	935.—
Фонд за сигурност вересионика	„	2.655.—
38. вересионика	„	178 262.82
Камате	„	3.796.34
Провизија	„	1.523.86
Пристојба	„	76.—
Скупа	ф.	430.105.26

Излаз.

Трошкови	ф.	1.347.54
Одбитковане менице . . .	„	129.704.40
Одплата на књижице . . .	„	83.071.21
Плаћен раздељак деоничарима	„	42.50
Плаћене камате „	„	5276 —
27. дужника	„	169.391.93
Камате	„	1.897.34
Провизије	„	24.10
Готовина 31. јануара 1871.	„	39.350.24
Скупа	ф.	430.105.26

Књиговодство прве бачке трговачке и прометне банке.

КЛЕМЕНЦ ТИТЕЛБАХ.

ОГЛАСИ.

Бр. 3491. ех. 1870.

Оглас.

Од стране грађанског суда сл. кр вароши Новога Сада, овим се до општег знања ставља, да је овдашњи становник Гавра Димитријевић (Митровић) и супруга му Еуфемија Димитријевић (Митровић) сачинивши опоруку дне 7. јунија 1869 преминули и да су после себе кућу под бр. 2493 овде у Новоме Саду оставили.

Позивају се дакле сви они, који право насљедства на гореречену посмртину имају да то своје право за 45 дана — од дана трећег увршћења објаве ове у овом листу рачунајући — суду овом писмено пријаве тим известније, што ће се у противном случају и по истечењу тога рока на досад суду овом познате насљеднике горепоменута посмртина преписати дати.

Суд сл. кр. вароши Новога Сада 2. јан. 1871.

Имра Балла с. р. бележник — Јов. Радовановић с. р. судац.

2—3

Бр. 2936 1870.

ОБЈАВА.

Од стране суда сл. кр. вароши Н. Сада овим се до обштег знања ставља, да је овдашња становница Марија и супруга Александра Јекић начинивши опоруку по гласу смртовнице дне 12-ог августа 1869 године овде у Новом Скду преминула и да је по гласу нађевника једну кућу под бр. 227 у грунтовном записнику бр. 213 обштине новосадске преписану после себе оставила.

Позивају се дакле сви они који право насљедства на предзначену кућу имају, да то своје право за 45 дана, — од дана трећег увртшења објаве ове средством листа овог рачунајући, — суду овом писмено пријаве тим известније, што ће се у противном случају и по изтечењу тога рока по смислу § 580 п. п. поступати и по томе споменута оставина по § 581. п. п. на име насљедника предпоменуте покојнице у грунтовници преписати дати.

Суд сл. кр. вароши Н. Сада 31. децембера 1870.

Имре Бала с. р. бележник. — Јован Радовановић с. р. вар судац.

1—3

Дражба.

Управљајући одбор „Матице Српске“ на основу закључка главне скупштине матичине од 1. 2. 3. септ. 1870 год. а по одлуци својој у данашњој седници оглашује: да ће ради грађења народне дворане на земљишту матичином у Новоме Саду, држати 3 (15) марта о. г. у 9 часова пре подне у писарници матичиној лицитацију:

1. За зидарски посао, који по прорачуну износи	7799 ф. 30 н.
2. За зидарски материјал, који по прорачуну износи	5540 ф. —
3. За каменорезачки посао, који по прорачуну износи	1482 ф. 55 н.
4. За дувђерски посао, који по прорачуну износи	6959 ф. 05 н.
5. За вајачки посао, који по прорачуну износи	192 ф. —
6. За мозаик који по прорачуну износи	507 ф. 50 н.
7. За столарски посао, који по прорачуну износи	3940 ф. 75 н.
8. За бравaрски посао, који по прорачуну износи	2528 ф. —
9. За лимарски посао, који по прорачуну износи	470 ф. 50 н.
10. За мазарски посао, који по прорачуну износи	833 ф. —
11. За стакларски посао, који по прорачуну износи	519 ф. 20 н.
12. За лончарски посао, који по прорачуну износи	524 ф. —
13. За ливено гвожђе који по прорачуну износи	1100 ф. —
14. За по милиона цигаља са довозом.	

Нацрт зидања, прорачун и услови за лицитацију могу се сваки дан од 10 до 12 часова пре подне у писарници матичиној видити и проучити. Који се при овој лицитацији мисле натицати имају 5 проц. пишманлука положити у руке одређеној комисији, а који буду који посао на себе узели ти имају томе пишманлуку још 5 проц. додати.

Из седнице управљајућег одбора Матице Српске држане 8 (20) фебр. 1871 у Новоме Саду.

Панта Поповић, актуар. — Др. Јован Субботић председник Матице Српске

3-3

Стечај.

Упразњено учитељско место у Срб. Клари у Банату. Плата је у новцу 140 ф. а. вр. 36 киб. наполице, — 12 киб. кукуруза 2 фата дрва, 50 фун. соли, 15 фун. лојани свећа, 6 ланаца ораће земље, сламе колико изгоре, слободан стан са лепим пространим вртом. Учевни је језик српски. Кои ово званије получити жели, има молбеницу са крштеним писмом, са сведочбама о свршеним наукама о моралном и политичном владању о дојакошњој служби снабдевену до последњег фебруара на управитељство школско у Срб. Клари послати.

У Срб. Клари 1. фебр. 1871 год.

Петар Путник кнез.

5—6

МИТРОВАЧКА ШТЕДИОНИЦА,

овим даје на знање, да је своју штедионичку радњу 25 јан. (6 фебр.) о. г. одпочела.

3--3 Митровачка штедионица.

Мојим поштованим муштеријама!

Част ми је овим јавити својим п. т. муштеријама овдашњим и са стране — у којих дојако поверења стекох — да сам се с **дућаном својим из дунавске улице** преселио **на пијацу** (у кући г. **Коде**).

Препоручујем се, да ме што више својом посетом и одјако почаствују.

У Новом Саду 15. фебруара 1871.

Стева Ратковић,
1—1 „код сребрне руке.“

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

Антоније Миланковића

у Даљу,

потребује једног способног старијег помоћника, који говори српски, немачки и мађарски и вешт је мешовитој радњи. 2—3

5000 центи сена првог квалитета у **360** возова имам на врло згодном месту, где се и волови могу ранити на продају. Купац нека се обрати мени

У Земуну 8. (20.) фебр. 1871.

3--6 Григорије Хариш.

ОБЈАВА.

Пошто је при избору, што је обављан у главној редовној скупштини, држаној 31. Јануара (12. Фебруара) 1871. непопуњено једно место директора и двају члана управљајућег одбора који неимадоше већину гласова, то се сазива

у недељу 28 фебруара (12. марта) 1871

У ТРИ САХАТА ПОСЛЕ ПОДНЕ У ДВОРАНИ ОВДАШЊЕГ МАЂИСТРАТА

ВАНРЕДНА ГЛАВНА СКУПШТИНА

на којој ће се предузети избор непопуњених места и то:

једног директора и двају члана управљајућег одбора.

С тога се учтиво позивају сви акционари да на ову скупштину дођу, а да би то учинити могли издају се улазнице за исту најдуже до 7. марта 1871. по нов. кал. у писарници завода.

Сва она гг. акционари, који су своје привременице већ положили за прошлу редовну скупштину, а такове нису још подигнули, нека се изволе пријавити заводу са старим улазницама, које се новима замењују.

Панчево 12. фебруара 1871. по нов. кал.

3—3 ПАНЧЕВАЧКА ШТЕДИОНИЦА.

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. — Одговоран уредник Стеван Поповић. — Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић.